

Door een roze bril

Opmars van het Limousinras in Frankrijk nog zeker niet op een keerpunt

Een onderbouwd fokprogramma en stevige promotiecampagnes zijn de wapens voor een rooskleurige toekomst van de Limousins. Sébastien Stamane en Jean-Marc Cazillac geven een toelichting over verleden, heden en toekomst van het ras.

De overheid zag slechts toekomst voor drie gespecialiseerde melkveerassen, Holstein Friesian, roodbont en Montbéliarde, en twee gespecialiseerde vleesrassen, met name Charolais en één groot “gekleurd” vleesras met onder andere Limousin en Blonde d’Aquitaine als basis in het zuidwesten van het land’, zegt Sébastien Stamane, technisch directeur van het Franse Limousinstamboek. Het plan werd in 1970 finaal opgeborgen. ‘Oorspronkelijk was het ras

veroordeeld, maar nu zijn we met voorsprong het tweede vleesras in Frankrijk geworden.’

Sinds 1970 evolueerde het oorspronkelijke ras stevig in aantallen. Daar waar het destijds een kleine 400.000 zoogmoeders telde, is Limousin anno 2000 met 900.000 zoogmoeders het tweede vleesras in Frankrijk geworden. ‘Limousin telt in totaal twee miljoen dieren,’ preciseert Stamane, ‘waarvan veertig procent in de bakermat van het ras rond de stad Limoges en zestig procent erbuiten.’

Sébastien Stamane: ‘Stamboek kwalificaties enige houvast in een geliberaliseerde KI-markt’

Boerenparlement en genetische labels

Volgens Stamane verklaart de in 1980 ruim opgezette beleidsstructuur ‘Upa Limousin Sélection’ de succesvolle expansie van het ras, naast de talrijke promotieactiviteiten en de invoering van het melkquotum in 1984. ‘Het ras wordt geleid door Upa, een vorm van boerenparlement waarin zowel vertegenwoordigers van het stamboek als van het KI-centrum en de andere geledingen van de keten zetelen’, vertelt Stamane. Binnen Upa worden onder meer de selectie-objectieven voor het ras gedefinieerd en de dieren volgens overeengekomen criteria gekwalificeerd; voor koeien zijn er bijvoorbeeld de kwalificaties elitestiermoeder (RRE) en stiermoeder (RR), voor de KI-stieren zijn er de kwalificaties fokkerij (QM) en vleesproductie (AB). ‘Deze kwalificaties, intern ook nog wel “geneti-

sche labels” genoemd, worden naar de toekomst toe nog belangrijker’, verkondigt Stamane. ‘Het is de enige houvast voor rundveehouders in een weldra geliberaliseerde KI-markt in Frankrijk.’

‘Het KI-gebruik in het ras ligt op 15 procent’, zegt Stamane. ‘Dat betekent zo’n 150.000 eerste inseminaties in zuiver ras en nog eens zoveel in gebruikskruising. De invloed van natuurlijk dekkende stieren blijft zeer belangrijk.’

De KI-werking loopt via het nationale opfokstation van Lanaud. Het station vierde in 2004 het twintigjarige bestaan. In die tijdspanne werden meer dan 14.000 kalveren aangevoerd uit binnen- en buitenland. ‘Lanaud is het hart van de Limousinselectiewerking’, zegt Stamane overtuigend. ‘Het leverde al 168 exceptionele KI-stieren op.’

Maar Lanaud is niet alleen vanwege de functie als bron van toekomstige KI-stieren het hart. Veehouders kunnen er via de veiling ‘veilig’ dekstiertjes aan-

kopen. De bedrijven van afkomst zijn immers vrij van para-tbc, IBR, tuberculose, leukose en brucellose en een derde van de kalveren gaat na de eigenprestatietoets eruit om zoötechnische redenen. De technisch directeur weet er voor de aardigheid nog bij te vertellen dat 18 nationaal kampioenen van de laatste twintig jaar uit het opfokstation komen.

Tot 2010 selectiedruk vastgelegd

Jaarlijks worden in Lanaud de op speenleeftijd meestbelovende stierkalveren van het jaar aangevoerd uit een duizendtal fokbedrijven. De 45 ‘beste’ onder hen worden ondergebracht in het station te Naves. Zowel te Lanaud als te Naves worden deze stierkalveren na een aanpassingsperiode gedurende vier maanden op een hooi/krachtvoederraan gezet, dat berekend is voor een dagelijkse groei van 1200 gram per dag. Op de leeftijd van 14 maanden volgt een exterieurbeoordeling, een meting van de balzakomtrek, controle

van de muil en ultrasone vetmeting ter hoogte van de laatste rib.

‘Op basis van deze individuele controles komen gemiddeld twaalf stieren in aanmerking als proefstier’, zegt Jean-Marc Cazillac. Cazillac is verantwoordelijke van France Limousin Testage (FLT), het Limousinproef-wacht-fokstierprogramma. ‘Twee tot drie stieren komen uit de site van Lanaud en tien tot dertien komen er uit Naves.’ Na het uitvoeren van 250 proefinseminaties worden per stier 25 tot 30 mannelijke en 25 tot 30 vrouwelijke nakomelingen op speenleeftijd aangekocht, enerzijds voor een afmestingstoets op het station te Pepieux voor de stiertjes en anderzijds voor een fokkerijproef op het station te Moussours voor het vrouwelijk jongvee (zie kader).

‘Het volledige schema resulteert na vijf à zes jaar voor vijf tot zes stieren in een kwalificatie “geschikt voor de vleesproductie” (AB) en voor twee tot drie stieren in de kwalificatie “geschikt voor de fokkerij” (QM)’, zegt Jean-Marc Cazillac. ‘Slechts één tot drie stieren behalen de dubbele kwalificatie QM/AB.’ ‘En maar een heel klein aantal natuurlijk dekkende stieren uit Lanaud, zoals Mic Mac, is tot nu toe door de mazen van het KI-net geglipt’, vult Stamane aan. ‘Die pikken we later op op basis van hun gunstige resultaten in het veld.’

Het schema, gebaseerd op onderzoek in de stations, leverde in twintig jaar werking een werkelijke progressie op van 80 kilogram levend gewicht voor vaarzen van 18 maanden ouderdom; voor de stieren op dezelfde leeftijd realiseerde men een toename van één kilogram karkasgewicht per jaar. Geboorte- en afkalfproblemen werden met een factor drie gereduceerd en situeren zich nu rond de 15 procent voor vaarzen bij afkalven op twee jaar ouderdom. Jean-Marc Cazillac: ‘Met dit resultaat komen we tegemoet aan de verschillende Franse productiesystemen.’

Wat zijn de selectie-objectieven in het Limousinras voor de komende jaren? ‘We zoeken in de eerste plaats gezamenlijk naar een goed evenwicht tussen fokkerijenmerken en vleesproductiekenmerken’, vertelt Stamane. ‘De fokkerijenmerken omvatten het exterieur, het geboortegemak, de vruchtbaarheid en de zoogkwaliteiten. De vleesproductiekenmerken

Jean-Marc Cazillac: ‘Met het selectieresultaat komen we tegemoet aan de verschillende productiesystemen’

zijn groei, bespiering, slachtrendement en vetaanleg. Het juiste evenwicht trachten we te vinden via de totaalindex ISU, waarin de kenmerken ingewogen zitten.'

Voor de jaren tot 2010 zal in de fokkerij-oriëntatie vooral nadruk worden gelegd op de zoogkwaliteiten en de ruwvoederverwerking. 'Vruchtbaarheid en afkalfgemak worden op het huidige peil gehouden.' Voor de vleesproductie-oriëntatie zijn dit voornamelijk groei en spierontwikkeling.

Toekomstperspectieven rooskleurig

Limousines zonder horens? 'Voorlopig speelt dat bij de Franse fokkers nog niet', vertelt Stamane. 'Het gen voor hoornloosheid komt bovendien uit het Hereford- of Aberdeen Angusras, in het Limousinras werd het nooit gedetecteerd.' 'Niettemin haalde FLT sperma van twee hoornloze stieren uit de Verenigde Staten,' geeft Cazillac aan, 'om in te kruisen op Frans bloed, want de Amerikaanse Limousindieren hebben minder bespiering en een lagere melkproductie. We hopen tegen 2010 een correcte KI-vererver te kunnen aanbieden.'

Voor gebruikskruising op melkvee worden tweejaarlijks ook twaalf stieren op het KI-station getest. 'De verkoop van spermarietjes voor gebruikskruising financiert, naast de jaarlijkse export van zo'n 300.000 rietjes voor de fokkerij, de werking van de teststations', zegt Jean-Marc Cazillac. 'Een selectieschema op ba-

sis van nakomelingenonderzoek in het veld is minder doeltreffend. Je moet dan immers naar meer nakomelingen per stier om eenzelfde betrouwbaarheid van de fokwaarden te behalen. Die capaciteit hebben we niet in het ras, waardoor er finaal minder stieren zouden worden afgetest.'

Zelfs in een geliberaliseerde Franse KI-markt en met een gereformeerd EU-landbouwbeleid denken Sébastien Stamane en Jean-Marc Cazillac het huidige selectieschema, dat op zo'n zeven procent overheidstoelage steunt, te kunnen aanhouden. 'In de Mid Term Review blijven de zoogkoeienpremie, de slachtpremie voor kalveren en veertig procent van de slachtpremie voor runderen gekoppeld', zegt Cazillac. Volgens hem duikt de Limousin – met die karakteristieke roze bril rond de ogen – op steeds meer plaatsen op in Frankrijk.

'We verwachten een flinke daling van het aantal melkveebedrijven met dertig procent', vervolledigt Stamane. 'In combinatie met een structureel vleestekort in de EU en de verplichting om het grasland te onderhouden, opent dit perspectieven voor Limousin. Nu al is bijvoorbeeld de vraag uit Bretagne naar Limousinvaarzen niet meer te volgen. En vanuit Upra gaan we er de komende maanden nog een smak promotiegeld tegenaan gooien.' De toekomst van Limousin gezien door een roze bril?

Guy Nantier

Figuur 1 – Limousinselectieschema France Limousin Testage

